

HULDE

DER

REGEERING VAN LEEUWARDEN

AAN

UBBO EMMIUS,

NIET IN NAAM, MAAR METDERDAAD

HISTORIESCHRIJVER VAN FRIESLAND.

Nadat de geleerde UBBO EMMIUS, in 1595 van *Leer* als Rector van de St. Maartensschool te *Groningen* beroepen, in 1596 was begonnen zijne *Geschiedenis van Friesland*, uit nog onuitgegeven bronnen kritisch bewerkt, te *Franeker* in kl. 8°. uit te geven, had hij in 1607 daarvan vijf deelen voltooid, en was hij voornemens haar met een zesde deel, loopende tot 1563, te sluiten. Intusschen rijpte ook zijn plan, om van het geheel, alsmede van de daaraan verbondene *Beschrijving van Friesland*, een verbeterden en vermeerderden herdruk te bewerken. Daarom deed hij ook hier, in *Friesland* zelf, moeite tot bekoming van meerdere bronnen dan hem tot dusverre ten dienste stonden; ja zelfs deed hij aanzoek bij den Magistraat van *Leeuwarden*, om hem de Archieven dier stad ten gebruike toe te zenden. Dat verzoek, zoo

onbepaald en stout, deed hij welligt door tusschenkomst van zijnen vriend Dr. NICOLAUS MULERIUS, die, na vijf jaren medicus provincialis te *Groningen* geweest te zijn, in 1608 beroepen was tot „opperste Rector of Gymnasiarcha” te *Leeuwarden*, waar hij zeer in aanzien was. Aan zijn invloed was het welligt toe te schrijven, dat de Magistraat den 26 Augustus 1612 het besluit nam: „dat de heeren Pensionarieren sullen opsoeken de antiquiteiten, die in de Stadts bewaringe mogen syn, om se te senden an Vbbonem Emmium, history scriver tot Groeningen, om deselve te gebruiken in de descriptie van Frieslandt.”

Destijds leefde nog, hoog bejaard, BERNARDUS GERBRANDUS FURMERIUS, die in 1597 SUFFRIDUS PETRUS als *Lands Historie-schrijver van Friesland* was opgevolgd, en sedert allen ijver had aangewend om de veel verwerpende kritiek van EMMIUS te bestrijden, de begrippen van zijn voorganger te verdedigen en de geloofwaardigheid der oude volksverhalen te betoogen; gelijk hij in 1609 door zijne *Annales Frisicæ* was begonnen alles weder goedgelovig en vasthoudend op den ouden voet voor te dragen. Het schijnt, dat deze geleerde in zijne betrekking geraadpleegd is en invloed heeft uitgeoefend op de Pensionarissen, dien hij zeker heeft weten te beduiden, dat die overvloedige gunst om al de archieven (die heiligdommen der stad!) naar *Groningen* te zenden, veel te groot en te gevaarlijk was en kwalijk besteed aan een man, die zoo veel van de door hem zoo hoog gevierde oude kronijken verwierp en daardoor der Friezen eer aangerand en hunne glorierijke afkomst bestreden had.

Althans den 23 October 1612 nam de Regeering, bij nadere overweging, het besluit, „dat men Obboni Emmio niet sal laten toekomen de antiquiteiten van de Stadt, om sonderlinge redenen, ende insonderheit, dat hy de eere van Frieslandt tegenstaet ende daer tegenst gescreuen heft.”

Wáárin nu het begrip der „eere van Frieslandt” bestond; of men die eer verbonden achtte aan het behoud van het volksgeloof aan de oude en fabelachtige verhalen der voorvaderen, door den modernen EMMIUS bestreden of gezuiverd, — wij weten het niet; doch zeker is het, dat de welgezinde Regeering het oor heeft

geleend aan bekrompene raadgevers, en dat zij meer hechtte aan de eer dan aan de waarheid der historie en het vrije onderzoek daarvan.

Maar — en zoo veranderlijk zijn de gevoelens der menschen — had de Regeering gedwaald, zij was eerlijk genoeg om niet in de dwaling te volharden, zoodra zij, beter ingelicht, van het tegendeel overtuigd was.

Vier jaren later toch, in 1616, toen FURMERTIUS overleden was en EMMIUS een verbeterden en vermeerderden druk van zijn Geschiedenis en Beschrijving van Friesland met kaarten in folio in het licht gegeven had; — toen men de waarde beter had leeren kennen van een werk, door SCALIGER als een goddelijk boek vereerd, door THUANUS een voortreffelijk werk en door HEINSIUS een onvergankelijk boek genoemd; — toen was het alsof de Magistraat berouw had van zijne vroegere handelwijze, welke hij nu niet herroepen of ongedaan-, maar toch goedmaken wilde. Hij besloot den vereerden geschiedschrijver een blijk van hoogachting en goedkeuring aan te bieden, hetwelk de hoofdstad van *Friesland* waardig was. Dit bestond in „een groote schoone ende eerlicke Silvere Schale,” welke door den bode JAN LENARTS naar *Groningen* werd overgebracht, — doch niet regtstreeks aan EMMIUS, maar aan Prof. NIC. MULERIUS, die twee jaren te voren het opper-rectoraat van *Leeuwarden* tegen het hoogleeraarambt te *Groningen* verwisseld had en met wien vele regeeringsleden zeer bevriend schijnen geweest te zijn.

Aan hem werd het kostbare stuk zilver door den bode overhandigd met een brief van den Magistraat, bevattende het verzoek, om dit stuk uit deszelfs naam den hoogleeraar EMMIUS ter hand te stellen. Dat hij daaraan met veel genoegen voldeed, blijkt uit den brief van 18 Julij 1617, geschreven aan den Secretaris van *Leeuwarden*, Dr. J. LAMBERTI (en nog bewaard), welken hij den bode mede teruggaf. Daarin betuigt hij, dat EMMIUS „om sulcke schoone geschenck ende bisonder om den eer, die hem van de hoofdstadt van Friesland daarmede was geschiet, verblydt synde, hem ernstelick gebeden had, dat hy den Magistraet van synentwege hoochlick soude doen bedancken, verclarende bereit te syn om t

selue met goede dienste (daer de Magistraet gelieuen sal hem te commanderen) te verschuldigen"(*).

Deze vrijwillige hulde van den Magistraat aan EMMIUS, welke beide evenzeer vereert, is te merkwaardiger wegens hare zeldzaamheid, omdat later wel geschenken werden gegeven aan schrijvers voor de opdrachten van hunne boeken, maar er geen tweede voorbeeld bekend is, dat de Regeering uit eigen beweging een letterkundige met een dergelijk geschenk, als bewijs van onderscheiding of goedkeuring, begiftigde.

7—8—67.

W. EEKHOFF.

(*) Volgens een aanteekening op dezen brief, heeft EMMIUS zelf daarna ook aan den Magistraat geschreven en zijnen dank betuigd. Die brief is echter niet meer aanwezig en evenmin het present-ex. van zijn werk, dat hij zeker hierna zal hebben afgezonden, even als Prof. MULERIUS dit deed, toen hij in 1648 zijn »Hemelsche Trompet ofte Comeet" in het licht gaf. Opmerkelijk is het, dat van dit geschenk in zilver geene aanteekening voorkomt in het Resolutie-boek van den Magistraat. Zouden de leden de kosten daarvan persoonlijk hebben gedragen?